

Культура як основний чинник виховання

О.А.ШЕКШУЄВ, О.С.ЛИХОЛІТ

Харківська національна академія міського господарства

Велика рідкість в наш час зустріти культурно-виховану людину. Іноді здається, що вже „неможливо” бути добрим, ввічливим, вихованим на належному рівні. Що ж слід очікувати, якщо всі втратять любов, повагу до ближнього?

З дитинства батьки нас вчать кращому, які знають і вміють самі, прищеплюють любов і виховують людяність в серцях своїх дітей, намагаються дати освіту, бо впевнені, що це піде нам на користь. Таким чином формують нашу культуру.

Культура – це специфічний спосіб організації і розвитку людської життєдіяльності, втілений в продуктах матеріальної і духовної праці, в системі соціальних норм, у духовних цінностях, в сукупності відносин людей до природи, між собою і до самих себе. Дане поняття поєднує в собі пізнання, моральність, виховання, освіту, філософію, етику, естетику, науку, мистецтво, літературу, релігію. Культура включає в себе слова, ідеї, звичаї, вірування. Вона характеризує внутрішнє багатство, ступінь розвитку людини.

Людина реалізується в культурі праці, культурі думок та культурі мови, а мова – основа культури нації. Тому першою ознакою культурної людини є високий рівень культури її мовлення. Який у неї запас слів, наскільки правильно вона їх добирає і живляє.

Словесний бруд, який заповнив мовлення наших співгромадян, мовленнєвий примітивізм, вульгарщина – тривожні симптоми духовного нездоров'я народу.

Доведено, що грубе слово як негативний подразник діє кілька секунд і реакція на нього триває декілька годин або днів. Тому культура мовлення є яскравим показником моральності, духовності людини.

Духовність людини розкривається і в її цінностях, що орієнтують особистість в культурному світі, надає можливості світоглядного самовизначення, розуміння важливого, що допомагає розрізнити бажане й небажане, те, до чого слід прагнути і чого слід уникати. Вони охоплюють зміст людського життя та визначення навколишнього світу й самої людини. Цінності направляють людину в оточуючому світі, спонукають і мотивують на конкретні дії. Вони також формуються протягом всього нашого життя та велику частку їх прививають батьки дітям в ранньому віці. І багато залежить від того, що саме закладуть в свою дитину: чи то добро та справедливість, повагу та вдячність, чи зовсім

не будуть приділяти увагу вихованню. Те й отримують. Саме на цьому етапі й формується культура кожної людини.

Велику роль відіграють норми, чи то моральні, чи формалізовані. Моральні норми спираються на правила буття, які накоплені не одним поколінням і засновані на біблійському вченні. Виникнення і функціонування норм і місце в соціально-політичній організації суспільства визначені об'єктивною необхідністю в упорядкуванні суспільних відносин. Норми регулюють поведінку людей та різні види суспільних відносин. Вони також є значущою складовою культури людини.

Поєднання норм, цінностей, мовної культури і робить людину культурною, а значить цінною для суспільства.

Там, де є прагнення добра як свідома мета життя, там існує культура почуттів, людяність. Людяна особистість має вироблену культуру почуттів – а відтак має волю, бажання триматися з людьми щиро, ділитися з ними своїм духовним запасом, творчістю. Таке ставлення надає оточуючих на благотворення, дає душевну рівновагу. Люди з талантом душевної культури здатні обдарувати інших „бризками” радості, які діють як животворний озон, створюють почуття духовного піднесення.